

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2016-03-17
Besvaras senast
2016-04-12

Till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:495 Svängdörrsproblematiken

Den så kallade svängdörrsproblematiken har diskuterats under många år; det vill säga när politiker eller tjänstemän inom det offentliga går till företag eller intresseorganisationer inom verksamheter som de i sina tidigare uppdrag haft ett betydande inflytande över. Även byten i den andra riktningen har uppmärksammats. Utbyte mellan det offentliga och näringslivet är i många delar positivt, men utbytet kan också leda till intressekonflikter.

En ESO-rapport (2012:1 *Svängdörr i staten – en ESO-rapport om när politiker och tjänstemän byter sida*) har uppmärksammat frågan utan att några åtgärder vidtagits i Sverige. Flertalet OECD-länder har däremot genom lagstiftning eller uppförandekoder infört restriktioner på detta område.

Olika sektorer är drabbade i varierande grad. Särskilt kopplingen mellan försvarsföreträdare och industri bör förstås få extra uppmärksamhet av flera skäl:

- Mycket i denna sektor är kringgärdat med sekretess.
- Det av Dwight D. Eisenhower lanserade begreppet ”det militärindustriella komplexet” är en term som syftar på gemensamma intressen mellan försvarsindustri, militär, övriga myndigheter och politiskt system. I ett sådant system skyddas staten av militären, militären är beroende av industrin att förse den med materiel, och vapentillverkarna är beroende av myndigheterna för att kunna bibehålla en stadig inkomstkälla.
- Många vapenaffärer är föremål för utredningar om mutor och bestickning där inte minst motköpssystemet bidrar till både frestelser och möjligheter samtidigt som staten ofta är en aktör både i marknadsföring och avtalsskrivande.

Det senaste året har två fall av sådana svängdörrar uppmärksammats i Sverige.

Den 1 april 2015 tillträdde Jan Nygren som styrelseordförande för Försvarets materielverk, vars uppdrag bland annat är att upphandla och förse Försvarmakten med försvarsutrustning och tjänster. I sina tidigare roller har han bland annat varit statssekreterare i Försvarsdepartementet, ansvarig minister för vapenexportfrågor och ledamot i styrelsen för Försvarets materielverk. Därefter har han varit ordförande i Försvarsindustriföreningen,

vice vd för försvarskoncernen Saab och styrelseledamot i Ruag Space AB, som specialiserar sig på system och tillbehör för satelliter och startramper för raketerna. Senare har han varit delägare och partner i Consilio International AB, som drivs av ett flertal personer med tidigare kopplingar till försvarsindustrin och som bland annat ägnar sig åt rådgivning till företag på ”komplicerade internationella marknader”.

Den 1 april börjar Sverker Göransson arbeta för försvarskoncernen Saab. Sverker Göransson avgick från sin befattning som överbefälhavare så sent som den 30 september 2015, efter en lång karriär inom Försvarsmakten. Under hans tid som ÖB har Försvarsmakten haft flera stora materielprojekt där Saab stått som utvecklare och tillverkare. Försvarsmaktens affärer med Saab är många och kostsamma; JAS-plan och ubåtar, för att ta några exempel.

Den ovan nämnda ESO-rapportens syfte var att synliggöra risken för intressekonflikter i samband med befattningshavares övergång mellan offentlig och privat sektor. I rapporten föreslogs bland annat att det införs en generell möjlighet att införa en ettårig karantän för statsråd, statssekreterare, generaldirektörer och motsvarande. I rapporten lämnas flera förslag på hur en svensk reglering skulle kunna utformas:

- En lagreglerad generell möjlighet att utlösa en ettårig karantän för statsråd, statssekreterare, generaldirektörer och motsvarande.
- En fristående prövningsnämnd för statsråden.
- Förtydliganden om angelägenheten i att myndigheterna uppmärksammar problemen och där så är lämpligt använder möjligheten att träffa kollektivavtal om karantänsbestämmelser och överenskommelser för vissa nyckelpersoner.
- Riktlinjer för anmälningsskyldighet när man söker eller förhandlar om en anställning som kan innebära en intressekonflikt.
- I sammanhanget bör också övervägas en rekommendation till lobbyorganisationerna att tydligare redovisa vilka kunder och intressen som företräds.

Riksdagen har vid några tillfällen påpekat att det kan finnas anledning för regeringen att pröva möjligheten att vidta lämpliga åtgärder vid övergångar, till exempel i form av en tidskarantän. Europarådets organ för korruptionsövervakning, Greco, har rekommenderat Sverige att införa regler för att undvika intressekonflikter i situationer när offentligt anställda övergår till

privat sektor.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga försvarsminister Peter Hultqvist:

1. Ser ministern några problem med den här typen av övergångar i allmänhet, och inom den militära sektorn i synnerhet?
2. Anser ministern att det finns skäl för att också i Sverige införa någon form av karens, och kommer ministern att på något sätt verka för lagstiftning eller uppförandekoder i den riktningen?

.....
Stig Henriksson (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Lisa Gunnfors